

ТРАНСКРИПТ АУДИО ЗАПИСА
са објављивања пресуде дана 19. септембра 2019. године

Председник већа:

Објављивање пресуде претходним решењем са главног претреса заказано је за 13 часова.

УТВРЂУЈЕ СЕ да су на објављивање пресуде приступили:

-заменик тужиоца за ратне злочине – [REDACTED],
-бранилац окривљеног Марко Николић, адвокат [REDACTED].

Окривљени Никола Вида-Лујић није приступио.

Устаните.

Након већања и гласања, веће је једногласно донело, а председник већа објављује

У ИМЕ НАРОДА

П Р Е С У Д У

окривљени ВИДА-ЛУЈИЋ НИКОЛА, са личним подацима као у списима

КРИВ ЈЕ

Што је:

За време унутрашњег (немеђународног) оружаног сукоба на територији Босне и Херцеговине, који се водио у периоду од 1992. до 1995. године између оружаних формација на страни српског, бошњачког и хрватског народа у тој републици, као припадник српске оружане стране у том сукобу, јединице састављене од локалног становништва са подручја Брчког, такозване "Црвене беретке" кршећи правила међународног права и то члан 3. IV Женеуске конвенције о заштити грађанских лица за време рата од 12. августа 1949. године, ратификоване од Народне скупштине ФНРЈ („Службени лист ФНРЈ“ бр.24/50) и противно члану 4. став 1. и став 2. тачка е) и члану

13. II Допунског протокола уз ову Конвенцију, принудио на обљубу цивилно лице оштећену [REDACTED], тако што је:

Дана 20. јуна 1992. године, у тадашњој улици [REDACTED] у Брчком, заједно са још два непозната униформисана војника, обучен у маскирну војну униформу и наоружан пиштољем, дошао у породичну кућу [REDACTED], те пред истом извадио пиштољ и напунио га мецима и вратио назад у свој џеп, а што је код [REDACTED] изазвало осећај страха за властити живот, те затим [REDACTED] наредио да му преда злато и новац који има, па када је то исто учинила, принудио је на обљубу, искористивши том приликом окружење присиле, са пиштољем при себи пришао јој, узео је за руку и наредбодавно рекао „Хајде са мном“, одвео је у купатило и закључао врата, а потом је ухватио за главу, оборио у клечећи положај, те јој свој полни орган ставио у уста, након чега јој је скинуо доњи део тренерке и својим полним органом продро у полни орган [REDACTED], знајући да је при том чину [REDACTED] имала осећај изгубљености и била у стању шока, па када се иста окренула и сагнула према лавабоу да се умије, својим полним органом покушао продрети у њен анални отвор, а након вриске [REDACTED] да то не чини престао је, извео је из купатила, а потом је одвео у спаваћу собу, при чему је све време држао пиштољ у руци, легао на кревет, те оштећеној [REDACTED] наредио да скине доњи део тренерке и легне на њега, након чега је поново својим полним органом продро у полни орган оштећене, а при том чину му је [REDACTED] тражила да је убије, на шта је окривљени одговорио да он није задужен за то, док су за то време остала два војника извршила претачину и полупали ствари по кући, да би након извршеног силовања над [REDACTED] са непознатим војницима напустио кућу и удаљио се у непознатом правцу, а којом приликом је [REDACTED] претрпела тешке душевне болове, што је за последицу довело до посттрауматског стресног поремећаја хроничног ток (ПТСП) и дугогодишњег лечења,

- чиме је извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1 Кривичног закона Савезне Републике Југославије.

Па га суд на основу наведених законских прописа и применом одредби члана 4, 5, 33, 38 и 41 КЗ СРЈ

О С У Ђ У Ј Е

На казну затвора у трајању од 8 (осам) година.

На основу члана 264 став 1 ЗКП у вези члана 261 ЗКП **обавезује се** окривљени Вида Лујић Никола да накнади трошкове кривичног поступка у износу од 41.494,62 динара као и да плати трошкове судског паушала у износу од 15.000,00 динара, у року од 15 (петнаест) дана, од дана правноснажности пресуде, под претњом принудног извршења.

Седите.

Кратко образложење

Суд сматра да су наводи оптужнице у потпуности доказани, јер је током доказног поступка у овом кривичном предмету на главном претресу, са потпуном извесношћу, утврђено како је оптужени Вида Лујић Никола извршио кривично дело

ратни злочин против цивилног становништва на начин да је као припадник војне формације тзв „Црвених беретки“ силовао оштећену [REDACTED] онако како је описано у диспозитиву ове пресуде.

Услов за постојање кривичног дела ратни злочин из члана 142 став 1 КЗ СРЈ јесте, пре свега, у постојању битних обележја бића тог кривичног дела, а то су: постојање оружаног сукоба у периоду извршења, постојање кршење правила међународног хуманитарног права као и да је то кршење по начину и последицама било тешко; постојање узрочне везе између радњи оптуженог и оружаног сукоба, односно да је оптужени дело извршио користећи контекст оружаног сукоба, такозвани нексус и да је кривично дело извршено против лица, оштећених, која нису активно учествовала у непријатељствима, односно, како је то предвиђено Женевским конвенцијама, против заштићених лица.

Када је у питању постојање оружаног сукоба, треба рећи да је током суђења његово постојање, као битан елемент кривичног дела ратни злочин, неспорно утврђен. Оружани сукоб на територији БиХ трајао је и у време извршење кривичног дела које се оптуженом ставља на терет и одвијао се између оружаних формација бошњачког, српског и хрватског народа који су живели на територији БиХ и који су били међусобно ратом завађени и супротстављени. Ово је фактички неспорна чињеница, правна претпоставка, коју, на послетку, потврђују баш сви учесници у поступку, окривљени и сведоци и коју нико ни на који начин не оспорава нити доводи у питање.

Оружани сукоб о којем је реч, био је довољног интензитета који је, према учесницима и осталим елементима представљао немеђународни/унутрашњи оружани сукоб на који су примењиве одредбе Женевске конвенције о заштити грађанских лица за време рата од 12. августа 1949. године и одредбе Допунског протокола уз Женевске конвенције од 12. августа 1949. године о заштити жртава немеђународних сукоба које су ратификоване Одлуком Народне Скупштине ФНРЈ број 24/50. Дакле, постојање ових елемената, као и околност да њихово постојање странке ни једним доказом не само да нису оспориле нити довеле у питање, већу су их и потврдиле, условило је у потпуности примену цитираних материјалних прописа.

Нексус је неопходни и саставни елемент сваког оваквог кривичног дела, где за његово постојање није неопходно да се инкриминисани догађај збио у самим ратним дејствима, већ да је догађај био тесно повезан са ратним сукобом. У конкретном случају, и сви учесници овога поступка су то потврдили, непријатељства и сукоби супротстављених страна су све време постојали, окривљени и лица која су са њим дошла у кућу оштећене припадали су војној јединици која је учествовала у сукобу на страни српског народа, а оштећена је припадала [REDACTED] народу који је био у сукобу са српским, те је отуда нексус очигледан, јер су све набројане околности утицале на оптуженог да предметно кривично дело изврши, па и шире од тога, да га управо оне мотивишу на извршење.

На овом месту треба образложити и на основу којих доказа суд закључује да је оптужени припадао војним формацијама.

Прво, споменута околност није битан елемент предметног кривичног дела, јер припадност извршиоца оружаним снагама, као његово својство у извршењу није прописано законом, што је, на послетку, потпуно разјашњено најновијом

двадесетогодишњом судском праксом. Видљиво је то већ из прве речи законског описа кривичног дела, која гласи „ко“, дакле свако, без обзира на својство, иако се поједине радње набројане у опису нужно не могу извршити без потребног својства извршиоца, већ ова околност служи само као помоћна чињеница за утврђење одлучне, а то је да је кривично дело извршено у контексту ратних сукоба, што представља често спомињани нексус, диференцију специфику ове врсте кривичних дела.

Дакле, оптужени Вида Лујић Никола је користећи униформу коју је добио као припадник војне формације и статус припадника војне формације већинског народа на том подручју те, посебно, наоружање које припада особи његовог статуса, стекао, у том тренутку недостижну, супремацију над цивилним становништвом мањинске, [REDACTED] националности, што му је пресудно омогућило да изврши ово кривично дело. Ово посебно и због чињенице да је оштећена, као жртва, била без икакве заштите, дословно препуштена милости оптуженог и лица са којима је био у друштву критичном приликом, а једновременно, она ни једним поступком, на ма који начин није изазвала поступке оптуженог, који је насилно ушао у њен дом, понашајући се попутно у складу са његовим захтевима и наредбама.

Он не спори да је био војни припадник, да је задужио лично наоружање, пушку и да је одлазио на борбене положаје, када су то од њега захтевали надређени, поричући поседовање црвене беретке и пиштоља, као наоружања, али детаљније о томе говоре сведоци, лица са којима је био у истој јединици и која су га и пре и у време догађаја виђали са оружјем и у униформи.

Сведоци [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED], износећи, у својству сведока, своја сазнања о догађају о којем се суди, јасно су и недвосмислено навели да је Вида Лујић Никола, тада са личним именом Вида Никица, био припадник јединице „Црвене беретке“, која је деловала на подручју Брчког и имала седиште у такозваној „бесцаринској зони“. Такође, сведоци [REDACTED] и [REDACTED], који су били припадници исте јединице посведочили су да је оптужени заједно са њима био припадник те јединице.

Оштећена [REDACTED] је у време извршења кривичног дела по дефиницији била цивилно лице, што је такође битан елемент овог кривичног дела. Није припадала ниједној војној формацији, на ма који начин, није била наоружана, нити униформисана. У тренутку извршења она је обављала уобичајене послове домаћице. По захтеву супруга [REDACTED], дошла је са, по њу, безбедног подручја где је оставила децу, да би скувала мужу храну за више дана и опрала му веш, како би се одмах након тога вратила ћеркама. Стицајем неприлика, кваром машине за веш и доцнијим рушењем моста, остала је дословно заробљена у својој кући на територији која је за њу била опасна. Ниједним исказом било ког учесника у поступку њен статус цивила није на ма који начин оспораван, а камоли оспорен.

На основу свега изнетог у претходном ставу, оштећена је имала статус заштићеног лица по Женевским конвенцијама што је такође услов за инкриминацију из оптужнице, јер је кривично дело извршено према посебној категорији становништва заштићеној чланом 3 став 1 Женевске конвенције о заштити цивилних особа за време рата од 12. августа 1949. године.

Следећи битан елемент овог кривичног дела јесте тешко кршење међународног права. Чланом 142 став 1 КЗ СРЈ, који директно извире из члана 3. Женевских конвенција, а који је део међународног обичајног права, наведени су сви поступци, формално и фактички радње извршења, и сваки од њих представља тешко кршење међународног хуманитарног права, тако да је овај елемент кривичног дела остварен извршењем ма које од набројаних радњи, па како је силовање било изричито прописано Кривичним законом СРЈ, док је заједничком члану 3 Женевских конвенција прописано више ширих одредби које свакако забрањују силовање, као што су забрана наношења повреда животу и телесном интегритету или повреде личног достојанства, тако да је у конкретном случају остварен и овај елемент кривичног дела из члана 142 КЗ СРЈ.

Радња извршења кривичног дела силовање састоји се из два засебна акта, принуде на обљубу и саме обљубе, где није реч о простом збиру ове две радње, већ принуда представља начин, а обљуба циљ извршиоца. Приликом обљубе, да би кривично дело било свршено, довољно је и делимично продирање у женски полни орган или анус, мушког полног органа или неког предмета којим се извршилац служи, односно мушког полног органа у уста жртве силовања, како се то данас наводи, а у време извршења кривичног дела, према члану 103 овај акт није био начин извршења кривичног дела силовања. Без пристанка, применом принуде, силе и претње, онакве каква је потребна да сломи отпор жртве. То је она сила која је потребна за савлађивање озбиљног, чврстог и трајаног отпора жртве, дакле не свака сила. Нужан отпор жртве није услов за постојање кривичног дела и примена силе није по себи елемент кривичног дела силовања. Ово је кривично дело извршено и у случајевима када не постоји никакав физички отпор, ако жртва, услед напада извршиоца, места извршења и осталих околности, није била способна за пружање отпора нити су постојали икакви изгледи да отпором спречи силовање.

Истовремено, пристанак на однос, како га закон предвиђа, мора бити дат добровољно, изражен слободном вољом жртве, а процењује се на основу контекста околности догађаја, тако да представља фактичко питање.

У конкретном случају оптужени се послужио претњом, психичком принудом, изазивањем страха код оштећене [REDACTED] за њен живот и тело. Он је сво време у руци држао пиштољ који је пред оштећеном и напунио мецима. Ова околност, сама за себе, уз чињеницу да су оптужени и његови пратиоци насилно ушли у кућу оштећене, насилно истерали сведока [REDACTED] из ње, претходно хапсећи и пребијајући мужа оштећене [REDACTED], није оставила никакву могућност за одбрану дословно никоме, ниједној просечној особи, па тако ни оштећеној [REDACTED]. Од тог догађаја, на послетку, она до данас трпи последице психичке природе, ПТСП, што произилази из њеног сведочења, али и материјалних доказа, лекарских извештаја који су у доказном поступку прочитани.

Суд је у доказном поступку испитао оштећену и оцењујући њен исказ, потпуно му поклонио веру. Оштећена је особа из конзервативне средине, очигледног патријархалног васпитања, која ризикујући своју безбедност, видело се кроз последице критичног догађаја у којој мери, напушта сигурно уточиште, како би се вратила да свом супругу обави послове домаћице. Свако признање овакве врсте, да је доживела силовање, особито са навођењем детаља, за њу је посебна непријатност, имајући у виду све до сада наведено, што особито указује на истинитост њеног исказа. Такође,

истинитост се види и у давању одговора на питања одбране, посебно оптуженог, као и у препознавању његовог тика, што је учинила приликом давања исказа на главном претресу. Чињеница је да оштећена, одмах након догађаја о којем се суди, ово испричала одрерђеном броју сведока, [REDACTED] "[REDACTED]", полицајцу [REDACTED], који се први нашао на лицу места, а касније и инспектору [REDACTED], покушала да каже својој комшиници [REDACTED], а после рекла и комшиници [REDACTED], на крају то све признајући свом супругу [REDACTED], што представља засигурно, у сваком поједином случају и без обзира на посебне околности, чин највеће деликатности, са непознатим последицама по њену личност, брак и друштвени статус у постојећим социјалним условима, те, на крају била подвргнута лекарском гинеколошком прегледу, што све јасно потврђује њен исказ, односно потпуно уверава у његову истинитост.

Отуда суд никако није могао прихватити тврдњу одбране оптуженог да је, имајући у виду и чињеницу како је кривично дело пријављено много година након извршења, реч о некој завери против опт. због његове националности и карактерних особина.

Приликом оцене исказа сведока [REDACTED] званог [REDACTED] суд је нашао да овом сведоку у целости треба поклонити веру. У својим ранијим изјавама овај сведок прецизно и веродостојно је изнео опис оптуженог, како је био обучен критичног дана, како је фактички предводио још двојицу војника коју су ушли у кућу оштећене, означавајући оптуженог као [REDACTED] сина, наводећи даље све поступке оптуженог, на крају описујући и шта се збило након одласка тројице војника, међу којима је био и оптужени. Исказ овога сведока сагласан је исказу оштећене, а он је тај који је први утврдио истоветност оптуженог, до краја поступка тврдећи да се ради управо о Вида Никици. Исказ овога сведока суд је у потпуности прихватио као истинит, из разлога већ наведених, он у потпуности потврђује исказ оштећене и суд је на њему основано засновао своју одлуку.

Сведок [REDACTED] потврђује својим исказом претходне исказе, да му је оштећена одмах рекла да је силована као и присуство сведока [REDACTED] на лицу места у том тренутку. Такође, овај сведок био је присутан и то посведочио, када је оштећена мужу саопштила да је силована, након чега су њих двоје почели заједно да плачу, загрливши се, а под утицајем тог призора, он их је обоје загрлио. И овај је сведок искрен у свом исказу, он се одређених околности сећа и о њима јасно исказује, док друге, којих се не сећа, не конструише, већ једноставно изјављује да их се не сећа. Његов исказ сагласан је и са исказом оштећене и сведока [REDACTED], као и потоњих сведока, тако да је суд и на њему засновао своју одлуку.

Супруг оштећене, [REDACTED], није био присутан догађају, али је потврдио како му је супруга [REDACTED] рекла да је била силована и то пред другим људима. При свему томе, овај сведок је очигледно због чина којем се суди и сам претрпео трауму, што се видело из неких делова његовог исказа са главног претреса. Сведок [REDACTED] је у сведочењу поновио да га је оптужени кога је препознао као Вида, пре овог догађаја одвео на испитивање потврђујући такође и исказе своје супруге, [REDACTED], [REDACTED] и инспектора [REDACTED] такође потврђујући и да је оштећена ишла на лекарски преглед неколико дана након догађаја.

Сведок [REDACTED] звана [REDACTED], је такође потврдила да је [REDACTED] био присутан у време непосредно након извешеног дела и на месту извршења кривичног дела. [REDACTED] је потврдила исказе осталих сведока у погледу одвођења супруга оштећене и [REDACTED], али и да је након спорног догађаја видела да оштећена [REDACTED] прича "[REDACTED]" шта јој се десило. Најзад, [REDACTED] је изјавила да је оштећена и [REDACTED] испричала да је силована. Овај сведок је навео да је био уплашен и за своју безбедност, ако помогне оштећеној, па чак није могао да од оштећене слуша детаље о силовању, молећи је да о томе не говори, што је још једна потврда исправности закључка суда да став одбране о постојању завере против оптуженог нема никаквог основа.

Сведок [REDACTED] изјавио је да се не сећа догађаја и није потврдио да се говорило о идентитету оптуженог као извршиоцу кривичног дела. Сећа се оквирно неког догађаја где је било речи о силовању, али се не сећа имена оштећене, и са тим у вези не сећа се ни једног детаља везаног за догађај о којем се суди. Суд налази да је упркос протеклу времена од 27 година, након критичног догађаја, као и обиља догађаја који су се збили од тад, имајући у виду и ратна дешавања, овај сведок упамтио критични догађај, али да је намера оваквог његовог исказа била да заштити опт. што коинцидира са делом исказа [REDACTED] која је искрено навела да се уплашила сазнања о догађају плашећи се за личну безбедност.

Сведоци [REDACTED] и [REDACTED] су послужили суду за утврђивање истоветности оптуженог. Обојица су посведочили да су претходно знали оптуженог као сина [REDACTED], да су оца и њега знали из виђења пошто је реч о малом месту. Сведок [REDACTED] јасно је сведочио да је опт. Вида предводио групу војника приликом уласка у кућу [REDACTED], јер је он био присутан у дневној соби те куће у тренутку уласка. Посведочио је да се оптужени обратио њему избацујући га из куће. И оштећена [REDACTED] и [REDACTED] знали су где је седео војник који је први ушао, ко је од војника говорио, који је избацио [REDACTED] из куће, ко је од војника који су ушли имао пиштољ, а по изгледу је био висок, млад и леп као лутка, који је тражио новац од оштећене те који је узео за руку [REDACTED] и одвео је у купатило где ју је први пут силовао. Оштећена се јасно сећа да је рекла [REDACTED] где је седео војник који ју је силовао, нако чега јој је овај сведок и рекао да је овај војник зове Никица. Сведок [REDACTED] сећа се, пак, оптуженог као војника који га је пре догађаја о којем се суди лишио слободе и одвео од куће и пред којим је свој супрузи [REDACTED] предао новчаник са новцем. Такође, сведок [REDACTED] је сведочила да је сазнала да су војници претили [REDACTED] да им мора предати новац, јер ако им [REDACTED] каже да постоји више него што је дала они ће се вратити и заклати је. Најзад и сведок [REDACTED] говорио је о новцу који је [REDACTED] морала да преда оптуженом и другој двојци војника.

На самом крају треба истаћи да је оштећена у извесној мери препознала окривљеног рекавши да, поред свих ометајућих околности, односно протекла времена и чињенице да је вероватно покушала да не гледа окривљеног и да га избрише из сећања, што је природно понашање и осећај у оваквим околностима, оптужени, када га је видела преко видео конференцијске везе, поседује детаљ који је упамтила као његову личну карактеристику, да има тик на лицу, како то она рече, "да му једно око жмига", а постојање ове околности потврдио је и сведок [REDACTED] у свом исказу наводећи да је Вида Никици једна страна лица била као укочена.

Кад је реч о писменим доказима, на овом месту бих издвојио извештај о лекарском прегледу који је поменуо и сведок [REDACTED]. Реч је о доказу да је оштећена ишла на преглед те да није том приликом утврђено да има трагова насиља. По ставу суда, овај доказ недвосмислено потврђује иситинитост исказа оштећене, јер не само да је она помињала овај преглед, већ је чињеница да се јавила на преглед она, пресудна, која потврђује пуну истинитост њеног исказа понајпре у погледу постојања силовања, али ће суд о томе детаљније разлоге дати у писмено израђеној пресуди. Што се тиче резултата прегледа, он је очекивано такав јер оштећена није смела ни могла да се опиреи да је дело извршеном уз претњу силом, а не применом силе, што онда не подразумева настанак повреда на њеном полном органу или његовој регији, а ово опет изнова потврђује наводе њеног исказа.

У конкретном случају примењују се одредбе Кривичног закона Савезне Републике Југославије, као закона који је важио у време извршења кривичног дела, али као и најблажег по учиниоца, будући да су измене закона које су уследиле након извршења, по њега неповољније.

Казна на коју је оптужени осуђен, резултат је оцене постојећих околности за које закон прописује да су од утицаја на избор казне, њену врсту и висину.

Суд налази да на страни оптуженог нема олакшавајућих околности, док, према ставу суда околност [REDACTED] представља отежавајућу околност, баш као што су отежавајуће и околности под којима је кривично дело извршено, понашање оптуженог испољено током извршења и последице које су поводом тога за оштећену настале.

Он је искористио своју потпуну доминацију над оштећеном, њену потпуну беспомоћност, где је она била сама у својој кући, ненаоружана и претходно већ довољно уплашена хапшењем и одвођењем њеног супруга [REDACTED] да јој је у присуству још двојице непознатих лица у војним униформама, насилно ушавши у њену кућу и избацивши након тога сведока [REDACTED] из ње, пиштољем који је пред њом напунио муницијом запретио да му се апсолутно повинује, тако је принуђујући на обљубу. Надаље, он је оштећену два пута за редом обљубио уз принуду, покушавши да то учини и анално, али и стављајући јој свој полни орган у уста, што, како сам већ рекао, по тада важећем члану 103 КЗ РС није представљало радњу извршења кривичног дела силовања, али то у сваком случају указује на његово безобзирно понашање током извршења, а, како то наводи оштећена, он је гестикацијом позвао једно од лица која су са њим дошла да исто то учини, али је овај то одбио. У том смислу радње оптуженог су биле усмерене и на повреду интегритета и личног достојанства оштећене, што представља нарочито увредљиво и понижавајуће поступање према жртви. Све ове околности одиста јесу отежавајуће, па су као такве и цењене.

Поступци које је оптужени предузео према оштећеној, интензитет психичких повреда и континуирана патња коју је она његовим поступцима доживела током инкриминисаног догађаја, у заједници у којој живи трају од тада непрекидно, све до данас, а она је задобила такве психичке трауме од којих се и данас лечи. У том смислу радње оптуженог биле су усмерене на повреду интегритета и личног достојанства, што представља нарочито увредљиво и понижавајуће поступање наспрам жртве.

Дакле, изнете околности определиле су суд да оптуженог осуди на казну затвора у трајању од 8 година, која ће, према ставу суда испунити своју законом прописану сврху.

Такође, трошкови поступка одређени су у складу са стварним трошковима, а на основу члана 264 у вези са чланом 261 ЗКП.

Против ове пресуде допуштена је жалба Апелационом суду у Београду, путем овог суда у року од 15 дана од пријема писмено израђене пресуде.

Толико.

Довршено у 13,30 часова.

Записничар

Председник већа-судија